

Додаток 2
до наказу від 23.03.2023 р. № 244

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра терапії і клінічної діагностики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету ветеринарної
медицини

Микола ЦВІЛІХОВСЬКИЙ

Протокол №11 від 01 червня 2023 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри терапії і
клінічної діагностики

Протокол №11 від «23» травня 2023 р.

Грушанська

Наталія ГРУШАНСЬКА

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант програми

д.вет.н., зав. каф. терапії і клінічної
діагностики

Грушанська

Наталія ГРУШАНСЬКА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Дієтологія та утримання дрібних домашніх тварин»

(повний термін навчання)

Спеціальність:	211 – «Ветеринарна медицина»
Освітня програма:	«Ветеринарна медицина»
Факультет:	Ветеринарної медицини
Розробник:	Бойко Наталія Іванівна, доцент кафедри терапії і клінічної діагностики Поляковський Василь Михайлович, доцент кафедри ветеринарної гігієни ім. проф. А.К.Скороходька

Київ – 2023

Опис навчальної дисципліни
«Дієтологія та утримання дрібних домашніх тварин»
(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Галузь знань	21 – «Ветеринарна медицина» (шифр і назва)	
Спеціальність	211 – «Ветеринарна медицина (за видами)» (шифр і назва)	
ОС	Бакалавр (бакалавр, спеціаліст, магістр)	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Нормативна	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4,0	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	-	
Форма контролю	Залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	4	—
Семестр	7	—
Лекційні заняття	16	—
Практичні, семінарські заняття	14	—
Лабораторні заняття	-	—
Самостійна робота	90	—
Індивідуальні завдання	—	—
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних	2	—
самостійної роботи студента	6	—

1. Мета і завдання навчальної дисципліни

2. Загальний опис дисципліни.

Дієтологія – це наука, що вивчає правила харчування.

Вивчення цієї дисципліни передбачає опанування основ раціонального харчування тварини в залежності від їх фізіологічних особливостей, віку, фізіологічного стану. Нехтування головних правил раціонального харчування, надмірне фізичне навантаження чи навпаки зменшення рухової активності тварин приводять до виникнення різноманітних захворювань. Головним завданням дієтичного харчування є підбір ефективної, збалансованої дієтотерапії, яке дозволить покращити загальний стан тварини в період інтенсивних навантажень, сприятиме попередженню захворювань травної та інших систем організму.

Гігієна тварин – наука, що вивчає умови утримання тварин. Вивчення дисципліни передбачає опанування основ з охорони та збереження здоров'я тварин; гігієнічних та ветеринарно-санітарних вимог до факторів зовнішнього середовища та приміщення для утримання тварин; розглядає вплив мікроклімату, якості кормів, води та ґрунту на здоров'я та продуктивність тварин. Головним завданням є гігієнічні вимоги та правила до умов утримання, догляду, годівлі, напування, розведення та використання собак, котів, птахів, гризунів, плазунів, які утримуються в домашніх умовах, питання гуманного відношення до домашніх тварин, основи етології і дресирування собак, догляд за шкірою та її похідними, контроль здоров'я тварин.

Головною метою дисципліни є розширення і поглиблення у студентів знань сучасного стану і перспектив розвитку ветеринарної дієтології і гігієни утримання домашніх тварин, наукового обґрунтування використання інноваційних методів обробки, гігієни і безпеки сировини, яка використовується для приготування кормів для тварин.

Забезпечення студентів теоретичними та практичними знаннями сучасної гігієни та санітарії для проведення комплексу ветеринарно-санітарних заходів, спрямованих на збереження здоров'я, підвищення продуктивності тварин, які утримуються в домашніх умовах та контроль за їх здоров'ям.

Відповідно до визначеної мети та формування відповідних компетенцій у студентів **завданнями дисципліни** є:

- ✓ надання теоретичних та практичних знань щодо принципів годівлі домашніх тварин;
- ✓ ознайомлення з основними правилами складання раціонів для домашніх котів і собак (здорових та хворих);
- ✓ надання теоретичних і практичних знань щодо вибору промислових кормів;
- ✓ надання теоретичних і практичних знань щодо вибору натуральних кормів;

- ✓ організація санітарно-гігієнічних заходів, спрямованих на створення оптимального мікроклімату для тварин;
- ✓ контроль та організація заходів щодо профілактики інфекційних, інвазійних та незаразних хвороб тварин;
- ✓ дотримання правил і режимів годівлі і напування тварин з урахуванням видових, вікових і їх продуктивних особливостей;
- ✓ планування і проведення комплексних ветеринарно-санітарних, еколого-гігієнічних заходів, спрямованих на оптимізацію екологічного середовища та відтворення пошкоджених сегментів його.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні *уміти*:

- ✓ вирішувати конкретні завдання з коригування дієтотерапії домашніх тварин різного віку (новонароджені, юніори, дорослі, старі), фізіологічного стану (вагітні, лактуючі), різного спрямування (службові, мисливські, кімнатно-декоративні) шляхом застосування кормів промислового виробництва і натуральних;
- ✓ досліджувати параметри мікроклімату та зовнішнього середовища в цілому, визначати показники санітарної якості води, кормів і давати їм гігієнічну оцінку, а також володіти прийомами догляду за домашніми тваринами та застосовувати набуті знання на практиці.

Компетентності ОП:

інтегральна компетентність (ІК):

- ✓ Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

загальні компетентності (ЗК):

- ✓ Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ✓ Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ✓ Знання та розуміння предметної галузі та професії.
- ✓ Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ✓ Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ✓ Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ✓ Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

- ✓ Здатність встановлювати особливості будови і функціонування клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів організму тварин різних класів і видів – ссавців, птахів, комах (бджіл), риб та інших хребетних.
- ✓ Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час виконання професійної діяльності.
- ✓ Здатність дотримуватися правил охорони праці, асептики та антисептики під час фахової діяльності.

- ✓ Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу.
- ✓ Здатність проводити відбір, пакування, фіксування і пересилання проб біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.
- ✓ Здатність організовувати, проводити і аналізувати лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження.
- ✓ Здатність використовувати спеціалізовані програмні засоби для виконання професійних завдань.

програмні результати навчання (ПРН) ОП:

- ✓ Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології.
- ✓ Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, приймати рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин
- ✓ Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі та лікування тварин, профілактики заразних і незаразних хвороб, а також виробничих і технологічних процесів на підприємствах з утримання, розведення чи експлуатації тварин різних класів і видів.
- ✓ Володіти спеціалізованими програмними засобами для виконання професійних завдань.

3. Програма та структура навчальної дисципліни «Дієтологія та утримання дрібних домашніх тварин» (4 курс, 7 семестр)

Змістовий модуль 1. Дієтологія дрібних домашніх тварин

Тема лекційного заняття 1. Дієтична годівля дрібних домашніх тварин залежно від фізіологічних особливостей їх травної системи і фізіологічного стану.

Тема лекційного заняття 2. Дієтична годівля дрібних домашніх тварин із використанням промислових кормів сучасних торгових марок.

Тема лекційного заняття 3. Дієтична годівля службових та спортивних порід домашніх тварин.

Тема лекційного заняття 4. Дієтична годівля дрібних домашніх тварин за найбільш поширених внутрішніх хвороб.

Змістовий модуль 2. Гігієна утримання дрібних домашніх тварин

Тема лекційного заняття 5. Утримання собак. Основи кінології. Дресирування.

Тема лекційного заняття 6. Утримання котів. Основи фелінології.

Тема лекційного заняття 7. Утримання птахів. Основи орнітології.

Тема лекційного заняття 8. Утримання гризунів та плазунів.

Структура навчальної дисципліни «Дієтологія і утримання дрібних домашніх тварин»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	тижні	Усього	у тому числі		
			Лекц.	Прак. занят.	С.Р
1	2	3	4	5	6
<i>Семестр 7</i>					
<i>Змістовий модуль 1. Дієтологія домашніх тварин.</i>					
Тема 1. Дієтична годівля дрібних домашніх тварин (котів, собак, гризунів і птахів) залежно від фізіологічних особливостей їх травної системи і фізіологічного стану	1-2	16	2	2	12
Тема 2. Дієтична годівля дрібних домашніх тварин із використанням промислових кормів сучасних торгових марок	3-4	10	2	2	6
Тема 3. Дієтична годівля виставкових, службових та спортивних порід домашніх	5-6	19	2	2	15

тварин					
Тема 4. Дієтична годівля дрібних домашніх тварин за найбільш поширених внутрішніх хвороб.	7-8	15	2	1	12
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>		60	8	7	45
<i>Змістовий модуль 2. Гігієна утримання домашніх тварин.</i>					
Тема 5. Утримання собак. Основи кінології. Дресура.	9-10	22	2	2	18
Тема 6. Утримання котів. Основи фелінології.	11-12	16	2	2	12
Тема 7. Утримання птахів. Основи орнітології.	13-14	10	2	2	6
Тема 8. Утримання гризунів та плазунів.	15	12	2	1	9
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>		60	8	7	45
<i>Усього годин з дисципліни</i>		120	16	14	90

4. Теми семінарських (самостійних) занять. 7 семестр

Тижні	Назва семінарських (самостійних) занять	год.
1	№1. Анатомо-фізіологічні особливості травної системи котів і собак найбільш поширених порід	6
2	№2. Анатомо-фізіологічні особливості травної системи гризунів і птахів, які проживають у квартирних умовах	6
3	№3. Аналіз якості промислових кормів залежно від вмісту вологи та поживності	6
4	№4. Організація дієтичної годівлі дрібних домашніх тварин за порушення діяльності органів сечової системи	6
5	№5. Організація дієтичної годівлі службових, мисливських, і кімнатно-декоративних порід собак	6
6	№6. Організація дієтичної годівлі дрібних домашніх тварин за порушення діяльності серцево-судинної системи	6
7	№7. Організація дієтотерапії для виставкових тварин	9
8	№8. Гігієнічні вимоги до утримання кімнатно-декоративних порід собак	6
9	№9. Гігієнічні вимоги до кімнатного та дворового утримання собак	6
10	№10. Гігієнічні вимоги до групового утримання службових та мисливських порід собак	6
11	№11. Гігієнічні вимоги до кімнатного та групового утримання котів	6

12	№12. Санітарно-гігієнічні вимоги до утримання та догляду за домашніми тваринами, що запобігають зниженню природної резистентності організму та продуктивності	6
13	№13. Гігієнічні вимоги до утримання декоративної птиці	6
14	№14. Гігієнічні вимоги до утримання домашніх гризунів	6
15	№15. Гігієнічні вимоги до утримання плазунів	6
	Всього за 7 семестр	90 год

5. Теми лабораторних занять 7 семестр

Тижні	Назва лабораторних занять	год.
1	Лабораторних занять не передбачено	

6. Теми практичних занять

Тижні	Назва лабораторних занять	год.
2	№1. Вибір натурального корму, його обробка та кратність згодовування у домашніх тварин різних видів	2
4	№2. Дієтотерапія у тварин із порушенням діяльності сечовивідної системи	2
6	№3. Дієтотерапія у тварин із порушенням діяльності печінки і підшлункової залози та у тварин із ознаками кахексії та ожиріння	2
8	№4. Підсумковий контроль	1
10	№5. Визначення показників якості кормів для домашніх тварин.	2
12	№6. Визначення показників якості води для домашніх тварин.	2
14	№7. Догляд за шкірою та її похідними у домашніх тварин.	2
15	№8 Підсумковий контроль	1
	Всього за 7 семестр	14

7.Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня знань студентів

Комплекти тестів до заліку з дисципліни «Дієтологія та утримання домашніх тварин»

1. Хто з дрібних тварин був одомашнений першим?
кіт
кінь
бик
собака
2. Хто з цих тварин вважається облігатним (безумовним) хижаком, і в його раціоні мають переважати продукти тваринного походження?
кіт
собака
корова
кінь
3. Останнім спільним предком котів і собак вважається маленька, схожа на куницю тварина, масою до 1 кг, яка називається «міацис» («Міациди»)

так	ні
-----	----

4. Яка з цих тварин (кіт чи собака) походить з регіонів зі спекотним кліматом, тому легше переносить спеку?

Відповідь дайте одним словом

5. У якої з цих тварин (кіт чи собака) травний канал довший

Відповідь дайте одним словом

6. Яка з цих тварин має значний об'єм шлунка, тому легше переносить тривалі перебої в годівлі?

Відповідь дайте одним словом

7. Приведіть у відповідність показники рН у органах травної системи котів і собак

1.рН слини собаки	А. 5,7
2.рН шлукового соку кота	Б. 2,0
3.рН вмістимого 12-палої кишки собаки	В.7,34-7,80
4.рН вмістимого 12-палої кишки кота	Г. 6,2

8. Фермент альфа-амілаза присутній у ротовій порожнині котів і собак?

так	ні
-----	----

9. Чи можуть коти трансформувати каротин рослин у вітамін А

так	ні
-----	----

- 10.Скільки зубів у кота?

24
28
32

30

11. Скільки зубів у собаки?

48

42

32

30

12. Чи відчувають коти солодкий смак?

так	ні
-----	----

13. Обмін енергії у котів дуже специфічний. У якого виду тварин є певна схожість?

коня

бика

собаки

свині

14. Дорослі коти мають на 50% більшу потребу в білку, ніж собаки. Це правильне твердження?

так	ні
-----	----

15. Дефіцит якого ферменту в травному каналі котів приводить до діареї при згодовуванні їм молока?

альфа-амілази

лактази

ліпази

протеїнази

16. Яка з цих тварин може споживати найбільшу кількість жирів без шкоди для здоров'я?

- Кінь

- Бик

- Кіт

- Собака

17. Хто визначає норми поживних речовин, які необхідні у раціонах собак та котів?

- NRC, AAFCO, FEDIAF;

- виробник корму;

- ветеринарний лікар.

- Власник тварини

18. Виберіть найважливішу функцію жирів у kota

- це важливе джерело енергії

- жири сприяють терморегуляції тіла

- жири сприяють посиленню перистальтики кишечника

- жири покращують кровообіг

19. Назвіть кількість відомих незамінних кислот у kota

- 15

- 11

- 9

- 12

20. Амінокислота L- карнітин сприяє:

- покращенню смакових властивостей корму
- розчепленню жиру
- оновленню клітин
- дозріванню еритроцитів

21. Нестача амінокислоти таурину в кормах може провокувати:

- розвиток кардіоміопатії;
- випадіння шерсті;
- зниження ваги.
- випадіння зубів

22. Виберіть головну біологічну роль клітковини в організмі тварин

- продукування гормонів
- підтримка транзиту перетравлюваних мас
- обмін речовин
- терморегулювання організму

23. Вітамін А необхідний для:

- синтезу гормонів і білку, підтримання зору, для репродуктивної функції
- підтримання осмотичного тиску в клітинах і тканинах
- передачі нервових імпульсів, скорочення м'язів
- синтез шкірних пігментів, участь у процесах кровотворення

24. Біологічну цінність білку в раціоні визначається за амінокислотним складом і перетравністю?

так	ні
-----	----

25. Кальцій необхідний для:

- формування кісток і зубів
- скорочення м'язів
- згортання крові
- передача нервових імпульсів.

26. Незамінні (базові) нутрієнти це:

- білки, вуглеводи
- жири, вітаміни
- мінеральні речовини
- вода

27. Мананолігосахариди (МОС) і фруктоолігосахариди (ФОС) це представники:

- Антиоксидантів
- Глікозамінгліканів
- Пробіотиків
- Макронутрієнтів

28. До нутрієнтів, які необхідні організму для створення енергії відносяться:

- Жири
- Вуглеводи
- Білки

- Мінеральні речовини
- 29.Виберіть із переліку амінокислот сірковмісні. Дефіцит яких приводить до уповільнення росту кошенят і щенят, випадіння, сухості і ламкості шерсті
- Аргінін
  - Лізин
  - Метіонін
  - Цистеїн
- 30.Дефіцит якої амінокислоти може спричинити появу рудого відтінку у собак із чорною шерстю?
- Фенілаланін
  - Аргінін
  - Триптофан
  - Треонін
- 31.Дефіцит якої амінокислоти може спричинити дегенерацію сітківки ока у котів та подальшу сліпоту, неадекватну імунну відповідь та зниження народжуваності?
- Метіонін
  - Цистеїн
  - Таурин
  - Аргінін
- 32.Виберіть функції, які властиві жирам в організмі
- Є джерелом енергії
  - Входять до складу мембран клітин організму
  - Сприяють засвоєнню жиророзчинних вітамінів
  - Забезпечують смакові відчуття корм
- 33.Дефіцит якого вітаміну приводить до виникнення рахіту у кошенят і щенят?
- А
  - Д
  - Е
  - К
- 34.Порушується зір, стан шкіри, відтворювальна здатність при дефіциті вітаміну. (виберіть одну відповідь)
- Д
  - Е
  - К
  - А
- 35.Порушення згортання крові та виникнення крововиливів і кровотеч виникає при дефіциті:
- Д
  - Е
  - К
  - А

36. Всесвітня ветеринарна організація дрібних тварин (WSAVA) рекомендує стандартизацію декількох основних життєвих показників, які повинні оцінюватися під час ветеринарного огляду собак і котів. Виберіть ці показники із запропонованого списку
- Температура
  - Пульс
  - Дихання
  - Реакція на больові подразники
  - Годівля тварин
37. Як Ви вважаєте, за останні роки зросла кількість випадків ожиріння чи кахексії у домашніх собак і котів?
ожиріння	кахексія
38. Назвіть породи собак, у яких науково доведена схильність до ожиріння внаслідок мутації в гені POMC (пропіомеланокортину)
- Ротвейлери
  - Йоркширські тер'єри
  - Лабрадори-ретривери
  - Такси
39. Назвіть породи собак, у яких генетична стійкість до ожиріння
- Джек-рассел
  - Німецька вівчарка
  - Померанський шпіц
  - Йоркширський тер'єр
40. Якою системою оцінювання кондиції тіла собак і котів зараз користуються найчастіше?
- 3-бальною
  - 5-бальною
  - 9-бальною
  - 7-бальною
41. У якому віці кошенята стають дорослими?
- 6 місяців
  - 7 місяців
  - 12 місяців
  - 24 місяці
42. У перші місяці життя кошенят добова потреба в енергії становить
- 335 кДж/кг маси тіла
  - 837 кДж/кг маси тіла
  - 220 кДж/кг маси тіла
  - 1200 кДж/кг маси тіла
43. Яке співвідношення Са до Р має бути в раціоні кошенят:
- 1:1
  - 2:2
  - 1,2-2:1
  - 3:1
44. Яка вага кошеняти вважається оптимальною при народженні?

- 50 г
- 70 г
- 150 г
- 100 г

45. Коли припадає пік вироблення молока у кішки в період лактації?

- на 3-4 тижні після народження кошенят
- на 1 тижні після народження кошенят
- на 2 тижні після народження кошенят
- на 5 тижні після народження кошенят

46. Коли припадає пікова потреба в енергії після пологів у кішки?

- На 3-4 тижні
- На 1-2 тижні
- На 6-7 тижні
- На 10 тижні

47. Яка рекомендована норма протеїну для кішки в пік лактації?

- 30% від сухої речовини
- 18% від сухої речовини
- 22% від сухої речовини
- 50% від сухої речовини

48. Який рекомендований вміст жиру від сухої речовини повинен бути в раціоні вагітних кішок і в період лактації?

- 1-5%
- 10%
- 30-40%
- 18-35%

49. Яке оптимальне співвідношення Са:Р повинно бути в раціоні вагітної і лактуючої кішки?

- 1,2-2:1
- 1,1-1,5:1
- 2,0:1,0
- 3,0:1,0

50. Термін «зрілий кіт» відноситься до котів

- 3 1 року
- 3 2 років
- 3 5 років
- 3 7-8 років

51. В якому віці з'являються перші зуби у цуценят?

- 2 тижні
- 3-4 тижні
- 4 тижні
- 6 тижнів

52. Чи потрібно давати воду цуценят, які ще знаходяться на материнському вигодовуванні?

так	ні
-----	----

53. У якому віці закінчують відлучення цуценят

- 2-3 місяці
- 3-4 місяці
- 5-6 місяців
- 6-8 тижнів

54. Як часто слід годувати цуценят після відлучення

- 6 разів на добу
- 8 разів на добу
- 1 раз на добу
- 2-3 рази на добу

55. Цуценята яких порід більш чутливі до нестачі Са. Та виникнення хвороб кінцівок?

- Міні-порід
- Малих порід
- Середніх порід
- Великих порід

56. В який період вагітності у сук різко зростає потреба в енергії, тому раціон слід посилювати

- Не потрібно посилювати взагалі
- На 3 тижні вагітності
- На 4 тижні вагітності
- 5-8 тиждів вагітності

57. Яка **мінімальна** норма жирів від сухої речовини повинна бути у кормах суки в період вагітності і лактації?

- 5%
- 8,5%
- 1%
- 30%

58. Яка **рекомендована** норма жирів від сухої речовини повинна бути у кормах суки в період вагітності і лактації?

- 5%
- 8,5%
- 1%
- 20%

59. Визначте, для якого періоду життя суки вказане співвідношення Са:Р в кормі 1,1-2 : 2

- Пік лактації
- Перші два триместри вагітності
- Останній триместр вагітності
- Невагітна сука

60. Скільки раз годують на добу дорослих собак?

- 1 раз на добу
- 2 рази на добу
- 3 рази на добу
- 4 рази на добу

61. Який дієтичний корм призначаємо якому виду тварин

1) собаки	а) сіно бобових, пшеничні висівки, сінаж
2) свині	б) свіжа зелень, кисле молоко, варені яйця
3) жуйні	в) силосна паста, молоко, сир
4) птиця	г) м'ясний бульйон, молоко, сира печінка

62. Які мікроорганізми знаходять у чистій воді?

1. Мезосапроби.
2. Полісапроби.
3. Олігосапроби.
4. Кишкова паличка.

63. Хлорування води проводять:

1. Хлорним вапном.
2. Газоподібним хлором.
3. Аргоном.
4. Гашеним вапном.
5. Негашеним вапном.
6. Озоном

Контрольні питання

1. Які загальні симптоми хвороб печінки і в чому полягає сутність їх?
2. Опишіть патогенез і симптоми гострого паренхіматозного гепатиту.
3. Чим небезпечний надлишок вітамінів в організмі тварин?
4. Сонячний удар, його етіологія, діагностика.
5. Які є види стресів?
6. У чому полягає профілактика стресу?
7. Опишіть причини і симптоми неврозів.
8. У чому полягають терапія і профілактика при неврозах?
9. Які системи утримання службових собак?
10. Основні способи утримання мисливських собак.
11. Вимоги до утримання кімнатно-декоративних собак.
12. Гігієнічні вимоги до утримання котів.
13. Гігієнічні вимоги до утримання декоративної птиці.
14. Гігієнічні вимоги до утримання гризунів.
15. Гігієнічні вимоги до утримання плазунів.

8. Методи навчання

- словесні (лекційний, пояснення, дискусія, інструктаж, бесіда);
- наочні (ілюстрування, демонстрація, самостійне спостереження);
- практичні (лабораторна робота).

9. Форми контролю

- поточний (опитування, тестування);
- рубіжний (контрольна робота, реферат, модулі);
- підсумковий (тестування, іспит).

10. Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

11. Методичне забезпечення

1. Нормативні вимоги до мікроклімату приміщень для утримання сільськогосподарських тварин та їх енергоощадне обґрунтування. Методичні вказівки до лабораторних занять з дисципліни «Гігієна тварин». Навчальний посібник / Захаренко М.О., Шевченко Л.В., Михальська В.М., Поляковський В.М., Малюга Л.В., Польовий Л.В., Яремчук О.С., Польова О.Л., Романенко Т.Д., Варпіховський Р.Л. Вінниця. ВЦ «Едельвейс І К». 2011. 64 с.

12. Рекомендована література

Базова

1. Гігієна та годівля собак. Навчальний посібник/Захаренко М.О., Засекін Д.А., Поляковський В.М., Шевченко Л.В., Михальська В.М., Малюга Л.В., Кривенок М.Я., Панасенко Ю.О. Житомир. Видавництво «Свенік О.О». 2010. 165 с.
2. Encyclopedia of Feline Clinical Nutrition /by Pibot, Pascale; Biourge, Vincent; Elliott, Denise. USA: Royal Canin, 2008.

3. Encyclopedia of Canine Clinical Nutrition /by Pibot, Pascale; Biourge, Vincent; Elliott, Denise. USA: Royal Canin, 2008.
4. Системи утримання тварин. Навчальний посібник/Захаренко М.О., Поляковський В.М., Шевченко Л.В., Михальська В.М., Малюга Л.В., Засєкін Д.А., Соломон В.В. Київ. Видавництво «Центр учбової літератури». 2016. 424 с.
5. Утримання та догляд собак / Захаренко М.О., Шевченко Л.В., Поляковський В.М., Михальська В.М., Малюга Л.В., Соломон В.В. Київ. ТОВ «Центр поліграфії» КОМПРИНТ». 2016. 457 с.

Допоміжна література

1. Спеціальна гігієна тварин. Навчальний посібник/ Поляковський В.М., Чепіль Л.В. Київ. ТОВ «Центр поліграфії» КОМПРИНТ». 2017. 568 с.

13. Інформаційні ресурси

1. <https://wsava.org/wp-content/uploads/2020/01/Quick-Tips-on-Implementing-the-WSAVA-Nutrition-Guidelines.pdf>
2. <https://europeanpetfood.org/self-regulation/nutritional-guidelines/>
3. <https://europeanpetfood.org/wp-content/uploads/2022/03/Updated-Nutritional-Guidelines.pdf>
4. https://europeanpetfood.org/wp-content/uploads/2022/03/Rabbit_Guidelines31-5-2013.pdf
5. <https://www.waltham.com/resources/puppy-growth-charts>
6. <http://www.eclinpath.com/atlas/urinalysis/urine-crystals/nggallery/page/3>
7. <http://webmvc.com/dog/korm/kormsyki.php>
8. <http://webmvc.com/dog/korm/olddog.php>
9. <https://www.youtube.com/watch?v=1RAKv26C8JA>
10. <https://www.youtube.com/watch?v=cq51Dejrp0w>

Анотація
ДІЄТОЛОГІЯ ТА УТРИМАННЯ ДОМАШНІХ ТВАРИН
Факультет ветеринарної медицини

Лектор: Бойко Н.І., Поляковський В.М.

Семестр: 7

Освітній ступінь: Магістр

Кількість кредитів (ЄКТС) – 3

Форма контролю – Екзамен

Аудиторні години – 30 (16 год лекцій, 14 год лабораторних занять)

Загальний опис дисципліни.

Дієтологія – це наука, що вивчає правила харчування. Вивчення цієї дисципліни передбачає опанування основ раціонального харчування тварини в залежності від їх фізіологічних особливостей, віку, фізіологічного стану. Нехтування головних правил раціонального харчування, надмірне фізичне навантаження чи навпаки зменшення рухової активності тварин приводять до виникнення різноманітних захворювань. Головним завданням дієтичного харчування є підбір ефективної, збалансованої дієтотерапії, яке дозволить покращити загальний стан тварини в період інтенсивних навантажень, сприятиме попередженню захворювань травної та інших систем організму.

Також розглядаються основи кінології, фелінології, орнітології, сучасні способи утримання, догляду, годівлі, напування, розведення та використання собак, котів, птахів, гризунів, плазунів, які утримуються в домашніх умовах, питання гуманного відношення до домашніх тварин, основи етології і дресирування собак, догляд за шкірою та її похідним контроль здоров'я тварин.

DIETOLOGY AND ANIMALS' MAINTENANCE

The Faculty of Veterinary Medicine

Lecturer: Boyko NI., Polyakovskiy VM

Semester: 7

Educational degree: Bachelor

Number of credits (ECTS) - 3

Mode of control - Exam

Audit hours - 30 (16 hours of lectures, 14 hours of laboratory classes)

A GENERAL DESCRIPTION OF THE DISCIPLINE.

Nutrition is a science that studies the rules of feeding. The study of this discipline provides mastering the basics of rational nutrition of animals, depending on their physiological features, age and physiologic condition. Neglecting of the basic rules of rational nutrition, excessive physical activity, or vice versa, decreasing in the motor activity of animals lead to various diseases. The main task of dietary nutrition is to select an effective, balanced diet, which will improve the general condition of the animal during intense stress, and will help to prevent diseases of the digestive and other body's systems.

Also considered are the basics of canine, feline, ornithology, modern methods of keeping, grooming, feeding, drinking, breeding and use of dogs, cats, birds, rodents, reptiles kept at home, issues of humane treatment of pets, basics of ethology and dog training, skin care and its derivative animal health control.

Topics of lectures:

1. Dietary nutrition of small animals, depending on traits of their physiological features of digestive system and physiological condition.
2. Dietary nutrition of small animals using industrial feeds of modern brands
3. Dietary nutrition for service and sports breeds of small animals
4. Dietary nutrition of small animals for the most common internal diseases
5. Keeping dogs. Fundamentals of cynology. Training
6. Keeping cats. Fundamentals of Felinology
7. Keeping the birds. Fundamentals of Ornithology
- 8 Keeping rodents and reptiles

Topics of laboratory classes:

1. Selection of natural nourishment, its processing and frequency of feeding for animals of different species
2. Nutrition therapy for animals with pathology of the urinary system
3. Nutrition therapy for animals with impaired liver and pancreas activity and for animals with signs of cachexia and obesity

4. Determination of indicators of quality of pet food
5. Determination of water quality indicators for pets
6. Skin care and its derivatives in pets.

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Декан факультету ветеринарної медицини

Цвіліховський М.І..

Лектори: к.в.н., доценти

Бойко Н.І., Поляковський В.М..

Семестр – 7

Число тижнів – 15

Лекцій – 16 год.

Лабораторних занять – 14 год.

Самостійна робота – 60 год.

Модулів – 2

Всього – 90 год.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

з дисципліни «Дієтологія та утримання домашніх тварин»

Факультет ветеринарної медицини, IV курс ОС «Бакалавр»

2023-2024 навчальний рік

Тижні	Лекції	К-ть год.	Лабораторні заняття	К-ть год	Самостійна робота	К-ть год	Всього год.
Модуль 1. «Дієтологія дрібних домашніх тварин»							
1	Тема лекційного заняття 1. Дієтичне харчування домашніх тварин залежно від фізіологічних особливостей їх травної системи і фізіологічного стану	2			№1. Анатомо-фізіологічні особливості травної системи котів і собак найбільш поширених порід	4	6
2			№1. Вибір натурального корму, його обробка та кратність згодовування у домашніх тварин різних видів	2	№2. Анатомо-фізіологічні особливості травної системи гризунів і птахів, які проживають у квартирних умовах	4	6
3	Тема лекційного заняття 2. Дієтичне харчування домашніх тварин із використанням промислових кормів сучасних торгових марок	2			№3. Аналіз якості промислових кормів залежно від вмісту вологи та поживності	4	6

4			№2. Дієтотерапія у тварин із порушенням діяльності сечовивідної системи	2	№4. Організація дієтичної годівлі дрібних домашніх тварин за порушення діяльності органів сечової системи	4	6
5	Тема лекційного заняття 3. Дієтичне харчування службових та спортивних порід домашніх тварин	2			№5. Організація дієтичної годівлі мисливських, спортивних і службових собак	4	6
6			№3. Дієтотерапія у тварин із порушенням діяльності печінки і підшлункової залози та у тварин із ознаками кахексії та ожиріння	2	№6. Організація дієтичної годівлі дрібних домашніх тварин за порушення діяльності серцево-судинної системи	4	6
7	Тема лекційного заняття 4. Дієтичне харчування домашніх тварин за найбільш поширених внутрішніх хвороб	2			№7. Організація дієтотерапії для виставкових тварин	6	8
			Підсумковий контроль знань з модуля 1.	1			1
Модуль1. «Гігієна утримання дрібних домашніх тварин»							
8	Тема лекційного заняття 5. Утримання собак. Основи кінології. Дресура.	2			№8. Гігієнічні вимоги до утримання кімнатно-декоративних порід собак	4	6
9			№4. Визначення показників якості кормів для домашніх тварин.	2	№9. Гігієнічні вимоги до кімнатного та дворового утримання собак	4	6
10	Тема лекційного заняття 6. Утримання котів. Основи фелінології.	2			№10. Гігієнічні вимоги до групового утримання службових та мисливських порід собак	4	6

11			№5. Визначення показників якості води для домашніх тварин.	2	№11. Гігієнічні вимоги до кімнатного та групового утримання котів	4	6
12	Тема лекційного заняття 7. Утримання птахів. Основи орнітології.	2			№12. Санітарно-гігієнічні вимоги до утримання та догляду за домашніми тваринами, що запобігають зниженню природної резистентності організму та продуктивності.	4	6
13			№6. Догляд за шкірою та її похідними у домашніх тварин.	2	№13. Гігієнічні вимоги до утримання декоративної птиці	4	6
14	Тема лекційного заняття 8. Утримання гризунів та плазунів.	2			№14. Гігієнічні вимоги до утримання домашніх гризунів	4	6
15			Підсумковий контроль знань з модуля 2.	1	№15. Гігієнічні вимоги до утримання плазунів	2	3

Завідувач кафедри терапії і
клінічної діагностики, д.вет.н., професор _____

Н.Г.Грушанська

Завідувач кафедри ветеринарної гігієни
ім. проф. А.К. Скороходька, к.вет.н., доцент _____

М.Д. Кучерук

